

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—. — Poštno-čekovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratom: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—. Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Vprašanje naših občin.

Občina je poleg rodbine najprvotnejša oblika združbe ljudi, ki stanujejo v istem kraju. Kadar se določena skupina ljudi naseli na določenem kraju, nastane občina ali kot združna ali kot gospostvena oblika organizacije. Občina torej ni samovoljna društvena tvorba, marveč je naravni razvoj in naravno razširjenje rodbine, zlasti ako se oziramo na prvotni postanek družabnega življenja. Socialna narava človekova, ki je občini dala postanek, ji je tudi določila delokrog in pravice. Skrbeti mora občina za red in varnost ljudi, ki spadajo v njen okoliš, ter za takšne naprave in ustanove, ki pospešujejo javni blagor in ki so za njih ostvarjenje moči in sredstva poedincev preslaba. Zato potrebuje občina posebno avtoriteto (oblast), pa tudi potrebna sredstva, in vsled tega mora imeti ali svoje imetje ali pa morajo k potrebnim sredstvom prispevati občani z dajatvami in davki.

Ker je občina ne samovoljna, marveč naravna družba z določenim ciljem in delokrogom, ji pripada gotova mera samostojnosti, neodvisnosti in samouprave. Ker je vsa država razdeljena na občine ter je občina del države, se mora občina volji države pokoriti. Državi ne more biti vseeno, ako se po občinah širi državni sovražni duh; tudi občini ne more biti vseeno, ako se državi rušijo temelji ter se ji rešitev njene naloge onemogočuje: med obema vlada ter tudi mora vladati razmerje vzajemnosti. Državi pripada nad občinami nadzorovalna pravica, in to tem bolj, ker imajo občine poleg svojega naravnega delokroga v moderni državi še tudi preneseni, od države ji izročeni delokrog.

Zakonodajna državna oblast izdaje potom posebnih zakonov organizatorne in urejevalne predpise za občine. Pričakuje se, da bo tudi v naši državi izšel kmalu nov občinski zakon. Kakšen bo ta zakon, se ne more napovedati, ker pristojni činitelji o tem niso v ničemer obvestili javnosti. Po časnikih se pojavljajo ugibanja, ki imajo na sebi večje ali manjše znake verjetnosti. Ni praktične vrednosti v njih in zato je odveč, da bi se z njimi bolj podrobno pečali. Ako se bomo sedaj še nekoliko porazgovorili z ljubljanskim dnevnikom »Jutro«, storimo to iz razloga, da njegove nazore primerno svetujemo ter zavrnamo.

»Jutro« piše v svoji številki 26. septembra med drugim sledeče: »Razumljivo je, da se pripravlja kot prvi korak k ureditvi samoupravnega problema revizija dosedanjega teritorialnega obsega občin potom komasacije občinskih teritorijev, katere edini cilj je omogočiti vsaki občini vzdrževanje nujnega in modernim nalogam občine odgovarjajočega aparata ter jo usposobiti, da bo mogla v svojem delokrogu ustanoviti, odnosno vzdrževati razne občekoristne naprave, ki so mali občini sicer nedosegljive. — Računati moramo s tem, da se bo tudi v ljubljanski in mariborski oblasti izvršila morda še v toku letošnje jeseni komasacija, ki bo mnogo malih občin spojila v večje občinske edinice, odnosno izvedla ponekod potrebna zaokroženja občinskih teritorijev.«

Odgovornost za to poročilo kajpada prepuščamo »Jutru«. O komasaciji sami, to je, da rabimo domač in bolje razumljiv izraz, o zlaganju občin bi se dali navesti razlogi za in proti. So razlogi, ki govorijo za teritorialno (ozemsko) male občine, so pa tudi razlogi, ki govorijo za po obsegu velike občine. Če bi te razloge položili na tehtnico, ne vemo, katera stran bi pretegnila. Toda ne gre v tem vprašanju govoriti teoretično (znanstveno), marveč je potrebno, da se vzamejo v poštev dejanske razmere v Sloveniji. Sedanje občine, med kojimi je veliko število ozemsko malih občin, so posledica dolgotrajnega zgodovinskega razvoja in so zrastle z razvojem in organizacijo javnega in narodnega življenja v Sloveniji. Samo prav tehtni razlogi morajo biti merodajni, da bi se na organizaciji občin izvršile spremembe.

»Jutro« je tudi na tem stališču, pa samo z ozirom na mestne in trške občine. Glede na te občine izjavlja »Jutro«: »Bila bi največja pogreška, ako bi se jih skušalo utopiti v okolcah z deloma čisto drugimi gospodarskimi in socialnimi interesi. Tu se ne bi pridobilo nič, nasprotno bi se izzvale škodljive borbe, ki bi delasposobnost tako povečanih občin znatno oslabilo, a ne

povečale.« Po »Jutrovem« naj bi torej bilo tako: Kmetijske občine naj se komasirajo, naj se zložijo, mestne in trške občine pa ne. Malomestne in trške občine, ki so, da rabimo »Jutro« izraz, »napredne«, naj bi ostale v svojem dosedanjem obsegu, če tudi štejejo včasih komaj 1000 in še manj kot 1000 prebivalcev, kmetijske občine pa naj bi se zložile, da se doseže število 2000 in še več prebivalcev, predpisanih in potrebnih za občino!

Da je »Jutro« tukaj prišlo navzkriž z načelom enakopravnosti, je jasno in obenem značilno. Ako »Jutro« poudarja, da so »naše mestne in trške občine historične (zgodovinske) edinice«, mora nam biti dovoljeno poudariti, da so mnogotere malomestne in trške občine na Slovenskem Štajerskem in tudi drugod res »zgodovinske edinice« in sicer v zgodovini nemškutarije. Saj jih je upravna politika prejšnje države zato ločila od okoliških slovenskih kmetijskih občin, da vzdržuje in ojačuje nemškutarstvo v slovenskih krajih. Ali takšne »zgodovinske edinice« zaslužijo, da se ohranijo v naši narodni državi?!

Naposled je treba ugotoviti čudno stališče, ki ga zavzema »Jutro« v vprašanju, kdo naj sodeluje pri pripravah za preosnovo občin. Piše namreč: »Poročajo nam, da sta naši oblastni samoupravi ponudili sreskim poglavarstvom svoje sodelovanje v pripravah za izvedbo tega reformnega dela s konkretnimi nasveti in predlogi. Nam se zdi, da zaenkrat ni zakonske možnosti, da bi oblastni komisarji inicijativno mogli sodelovati s sreskim poglavarji, se nanje obračati in jim dati nasvete. To bi bilo pač nedopustno prekoračenje njihovega delokroga.« Po »Jutrovem« mišljenju torej ne bi smela komisarja oblastnih samouprav v Sloveniji kot zastopnika oblastne samouprave sodelovati pri pripravah za preosnovo občinske samouprave. Za to baje ni zakonske možnosti, to bi bilo nedopustno prekoračenje njihovega delokroga. Kdo pa naj vzame vso to stvar v Sloveniji v roke? »Jutro« meni: Komisija, imenovana od ministrstva v Beogradu. Tako bo vprašanje preosnove občin v Sloveniji najboljše rešeno.

Novi zakon o vojski.

»Službene Novine« v Beogradu so v svoji številki 23. septembra objavile novi zakon o ustrojstvu vojske in morarice. Zakon obsega 358 členov. Z njegovim uveljavljenjem preneha veljati zakon o ustrojstvu vojske i mor-